

Biometrical study of *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti from Late Lutetian of the Skradin-Dubravice area (SW Croatia)

Vlasta ČOSOVIC

Geološko-paleontološki zavod, Prirodoslovno-matematički fakultet, Zvonimirova 8, YU-41000 Zagreb

Key words: Discocyclinidae (Larger Foraminifera), Biometry, Histograms, Scatter diagrams, Lutetian, Croatia.

As a first contribution to the study of Yugoslav Discocyclinidae, seventeen specimens of *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti from the Skradin-Dubravice area (SW Croatia) were biometrically analysed. These analyses resulted in scatter diagrams which indicate certain regularity between dimensions of the inner structural elements and confirm the monospecificity of the analysed population.

Ključne riječi: Discocyclinidae (Velike foraminifere), Biometrija, Histogrami, Dijagrami osipanja, Lutet, Hrvatska.

Sedamnaest jedinki podvrste *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti iz naslaga Skradin-Dubravice (JZ Hrvatska) biometrijski su analizirane, i to je prvi doprinos proučavanju diskociklina u Jugoslaviji. Konstruirani dijagrami pokazuju određenu pravilnost između pojedinih vrijednosti unutarnjih strukturnih elemenata i potvrđuju monospecificnost analizirane populacije.

Introduction

Despite their abundance on numerous localities in the Dinarides, Discocyclinidae are less known than other larger foraminiferal genera and families. The reason is probably the very demanding method of their preparation, because oriented sections (both equatorial and axial) are necessary for identification of species. However, exposed equatorial layer is sufficient for biometric measurements. The present investigation is based on isolated forms occurring in equatorial sections, which were prepared by the slightly modified method of Less (1981, 1987).

The analysed sample consisted of 50 specimens of megalospheric forms of *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti, among which 24 were relatively undamaged, but only on 17 specimens biometrical measurements could be made. The difference in the number of examined specimens and of the originally available ones reflects the preparation method applied. (Fig. 1). Therefore the inadequate application of the method, some specimens were damaged (their species specific determinations were based upon external features), but also among the undamaged ones, some had unsatisfactorily preserved inner structural elements. The histograms (Fig. 3) show the relation of number of individuals and different parameters of the embryonic apparatus. The scatter diagrams (Fig. 4) are constructed in order to show the interrelationship between the inner structural elements.

The analysed specimens derive from clastic deposits of the Skradin-Dubravice area (SW Croatia) and were collected in the field by Dr. K. Drobne. The fossil assemblage consists of *Asterocyclina stellata* (d'Archiac), *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti, *Nummulites* sp., *Assilina* sp. and undetermined, smaller foraminifers. The age is late Lutetian.

Preparation method

The internal structural features of the genus *Discocyclina* Gümbel, with cyclical growth of equatorial layer, sandwiched between symmetrically added lateral layers, conditioned the preparation method applied. Recent ideas of some authors (Less,

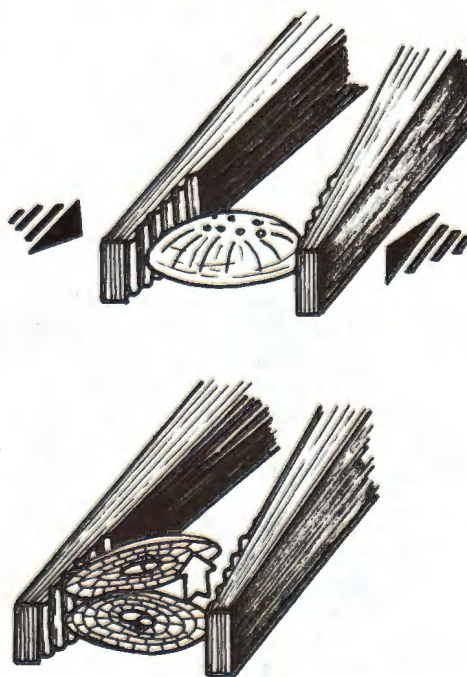


Fig. 1 Steps involved in exposing the equatorial plane of discocyclinids. Before grinding, the test has to be held so to get the equatorial layer placed at right angle of combination cutting plier's jaws.

Slika 1 Način dobijanja odgovarajućeg presjeka diskociklina. Kalanju ljušturica foraminifera prethodi pravilno postavljenje kućice (pod pravim kutem) u odnosu na otvor kliješta.

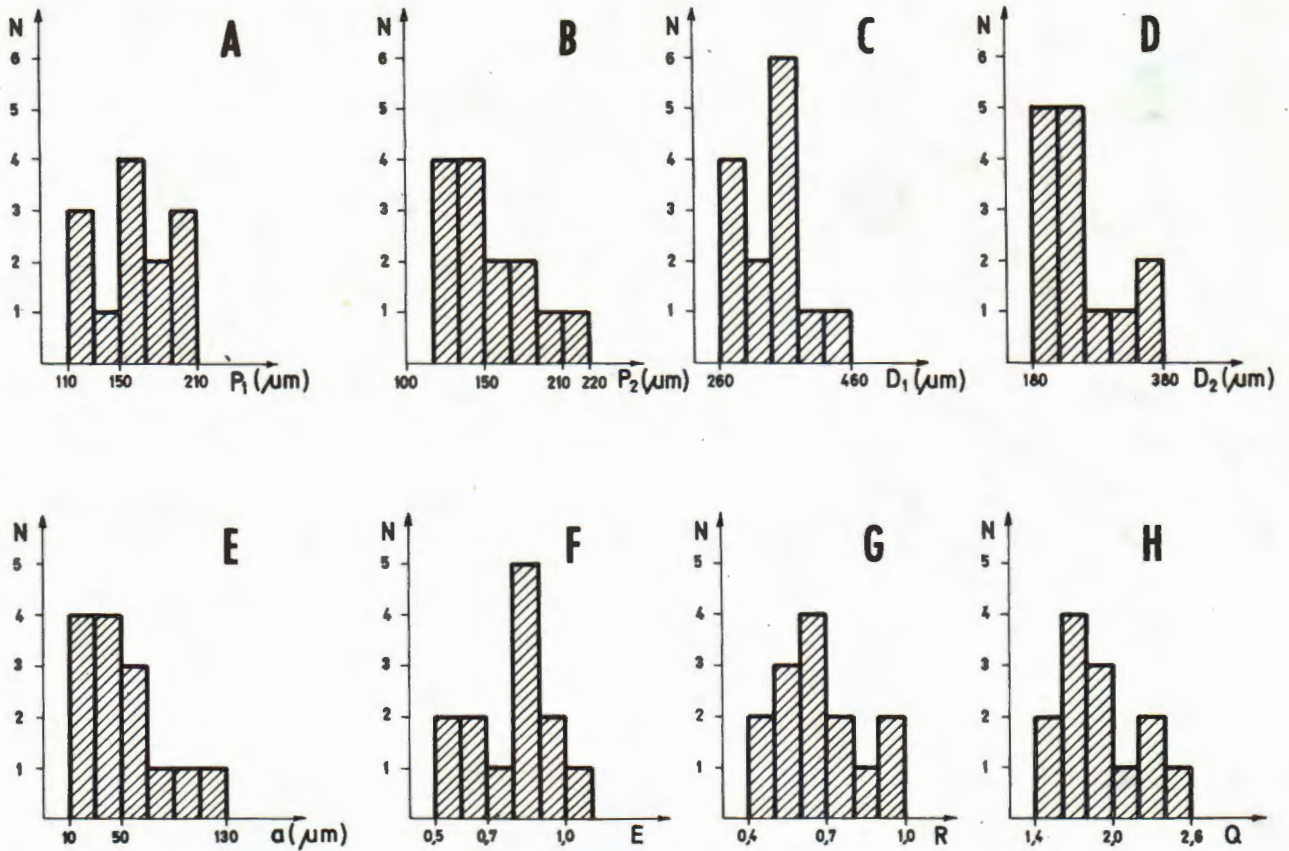


Fig. 3 Histograms of P_1 , P_2 , D_1 , D_2 , a , E , R and Q for the *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti from all examined specimens (N = indicate number of individuals).

Slika 3 Histogrami P_1 , P_2 , D_1 , D_2 , a , E , R i Q za podvrstu *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti (N = označava broj individua).

- $n_{0,5}$ - number of whorls within the first 0,5 mm of the test diameter.
- R - degree of enclosure, shows how deeply the protoconch is pushed into the deuterconch; it is calculated as $R = (a + P_2)/P_2$.
- E - excentricity of the embryonic apparatus, calculated as $E = 1 - (2a + P_2)/P_2$.
- Q - size relation of the first two chambers, describing the shape of the embryonic apparatus, calculated as $Q = D/P$.
- L, H, l, h - size (height and width) of chambers (or chamberlets) in the first nepionic whorl (known as adauxillary chambers) and equatorial chambers (or chamberlets) in the youngest whorl.

show distinctly unimodal frequency distribution. The overall means are:

$$\bar{E} = 0,82 \quad \bar{R} = 0,67 \quad \bar{Q} = 184$$

The histograms also reveal the marked deficiency of the larger forms which may be the consequence of a relatively high mortality of older individuals.

From the data obtained by measuring parameters, ten scatter diagrams (Fig. 4) were constructed, each one presenting two variables. The first group of graphs (Fig. 4A - E) illustrates the relationship between the size of the embryonic chambers, while the others (Fig. 4F - I) indicate trends of relationship between the degree of enclosure and the true diameters of the first two chambers.

Different gradients of regression lines originate from the independent increase of the measured elements. The shape of the embryonic apparatus is well defined (semi-nephrolepidine type); it is described in two ways: with a gently inclined regression lines when the diameters of the corresponding embryonic chambers are well correlated (Fig. 4A - B), and with steeply inclined regression lines in cases when diameters of protoconch are compared to the diameters of deuterconch (Fig. 4C - D).

The second group of diagrams (Fig. 4F - I), illustrating variabilities of the embryonic chambers (defined as the quotient of the degree of enclosure

The observation data are presented in histograms (Fig. 3) and scatter diagrams (Fig. 4). Most of the features, however, appear to be variable within the subspecies range.

As shown in the histograms, some of them (Fig. 3A and 3C) have small, but defined peaks that correspond to the number of specimens in relation to the diameter of protoconch and deuterconch (both measured perpendicularly to the axis of symmetry of the embryonic apparatus). The histograms for all observations on E , R and Q (Fig. 3F - H)

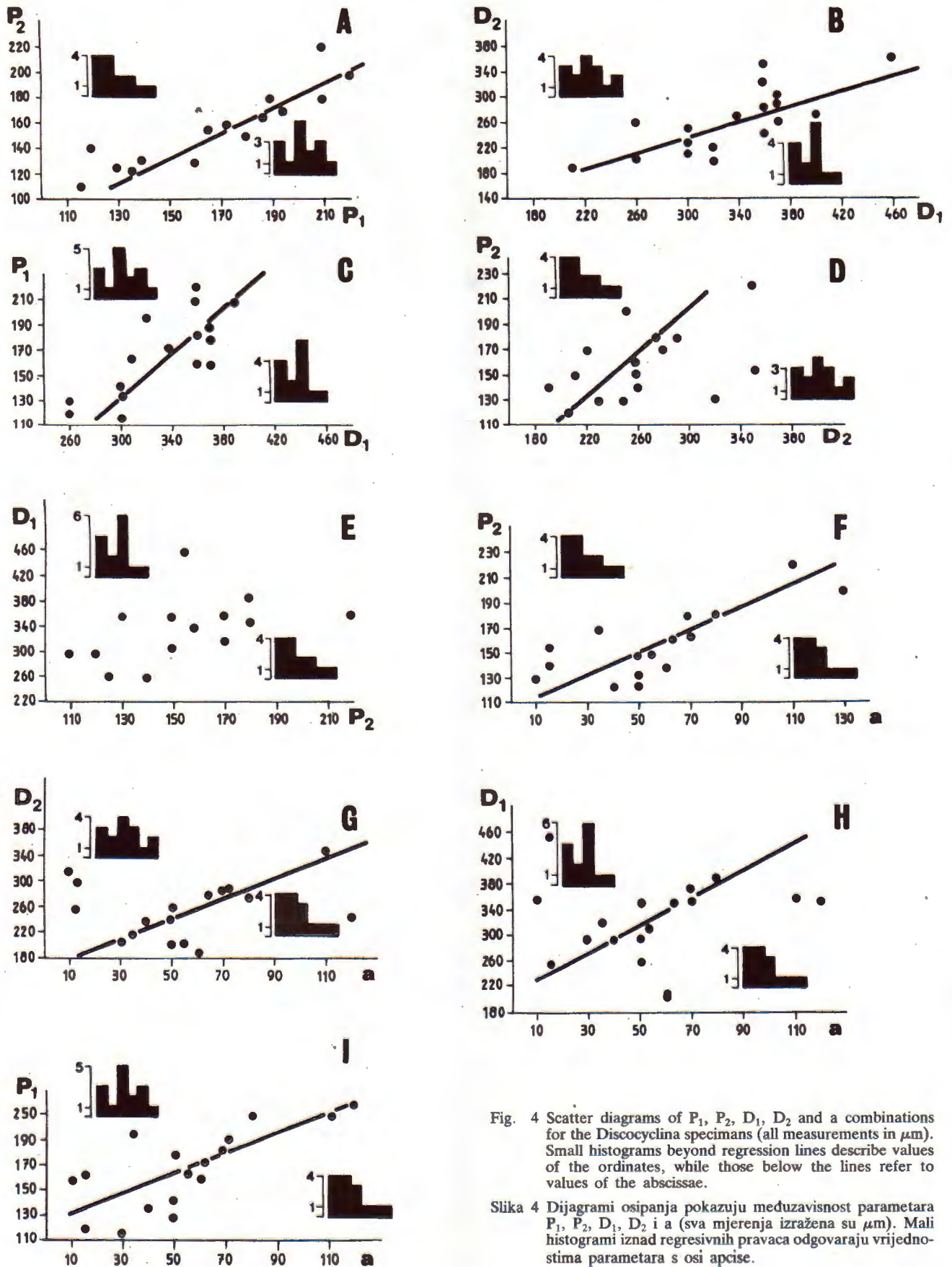


Fig. 4 Scatter diagrams of P_1 , P_2 , D_1 , D_2 and a combinations for the *Discocyclus* specimens (all measurements in μm). Small histograms beyond regression lines describe values of the ordinates, while those below the lines refer to values of the abscissae.

Slika 4 Dijagrami osipanja pokazuju međuzavisnost parametara P_1 , P_2 , D_1 , D_2 i a (sva mjerenja izražena su μm). Mali histogrami iznad regresivnih pravaca odgovaraju vrijednostima parametara s osi apcise.

and diameters) appear to present an easily detectable dependence. The observed samples indicate an asymmetrical frequency distribution which is skewed to the left in most samples (Fig. 4F - I) and an almost parallel position of regression lines.

The irregular frequency distribution in Fig. 4E is probably the result of the small number of available specimens used for correlation.

The population of *D. dispansa hungarica* in the Skradin-Dubravice area is represented by a whole array of described variables. This confirms that the population is monospecific with a variability of megalosperic forms. Differences in diameters of the test, apart from factors related to the protoplasmatic volume (Reiss & Hottinger, 1984), seem to represent individual adaptations to environmental conditions.

Conclusion

The biometric study of 17 megalosperic individuals of *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti from clastic sediments in the Skradin-Dubravice area (SW Croatia) confirms the monospecificity of the investigated population.

The histograms for all observations on the diameters of the first two chambers, on the degree of enclosure, on excentricity and on size relation show normal frequency distribution. Scatter diagrams of all the available data were prepared for combinations of all parameters. Distinct positive correlations exist in all cases.

Acknowledgements

Drs. K. Drobne and P. Raffaelli critically reviewed the manuscript and made helpful suggestions for improvements. Special thanks are extended to Dr. I. Gušić for helpful suggestions and support in paleontological questions. The author is much indebted to Mr T. Marjanac for the original drawing (Fig. 1), and thanks are due to A. Truhan for preparation of diagrams and drawings.

Received: 12. XII. 1989.

Accepted: 7. V. 1990.

Biometrija podvrste *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti iz lutetskih naslaga područja Skradin-Dubravice (JZ Hrvatska)

V. Cosović

Uvod

Iako su diskocikline česti fosili u paleogenskim naslagama Vanjskih Dinarida, slabije su poznate nego druge skupine tzv. »Velikih foraminifera« (npr. *Alveolina*, *Nummulites*). Razlog je, vjerojatno, u zahtjevnom načinu prepariranja, budući da se taksonomsko određivanje na nivou vrste obavlja pomoću orijentiranih presjeka. Međutim, izloženi ekvatorijalni sloj, koji je dovoljan za biometrijske analize, ostvaruje se primjenom nešto izmijenjene Less-ove (1981, 1987) metode.

Uzorak analizirane fosilne zajednice primarno je brojio 50 jedinki megalosferične generacije podvrste *Discocyclina dispansa hungarica* Kecskeméti, ali zbog neadekvatnog korištenja tehnike prepariranja materijala svega 24 jedinki ostalo je manje-više neoštećeno, a biometrijske analize provedene su na 17 jedinki, na onim formama koje su imale potpuno sačuvane unutrašnje strukturne elemente.

Istraživani materijal potječe iz klastičnih naslaga područja Skradin-Dubravice (sakupila ga je dr. K. Drobne), a uz navedenu podvrstu sadrži još i sljedeće forme: *Asterocyclina stellata* (d'Ar-

REFERENCES

- Ferrández i Canadell, C. (1989): Morfoestructura i paleobiologia de *Discocyclina*. Dissertation, Depart. de Geologia Dinàmica, Geofísica i Paleontologia, Facultat de Geologia, 1-240, Barcelona.
- Laghi, G. F. & Sirotti, A. (1982): *Orbitoclypeus* Silvestri, 1907: revision of the type-specimens. *Boll. Soc. Paleont. Ital.*, 21/1, 1-14, Modena.
- Less, G. (1987): Paleontology and Stratigraphy of the European Orthophragminae. *Geol. Hung. (Palaeontologica)*, 51, 3-373, Budapest.
- Matteucci, R., Schiavinotto, F. & Ventura, G. (1982): Ricerche biometriche sull'apparato embrionale di nummuliti. *Boll. Soc. Paleont. Ital.*, 21/1, 21-33, Modena.
- Matteucci, R. & Schiavinotto, F. (1984): Biometria dell'apparato nepionico in *Discocyclina* e sua applicabilità biostratigrafica. *Boll. Soc. Geol. Ital.*, 103/3, 561-577, Roma.
- Neumann, M. (1958): Révision des Orbitodidés du Crétacé et de l'Eocène en Aquitaine occidentale. *Mém. Soc. Geol. France, (N.S.)*, 37/2-3, (Mém. 83), 1-174, Paris.
- Reguant, S. & Serra-Kiel, J. (1982): Metodologia per a l'estudi de les poblacions de macroforaminífers (aplicació a l'ús biostratigràfic dels Nummulites i Assilina). *Acta Geol. Hisp.*, 14(1979), 337-343, Madrid.
- Reiss, Z. & Hottinger, L. (1984): The Gulf of Aqaba. *Ecological Micropaleontology*. Springer-Verlag, 1-354, Berlin.
- Samanta, B.K. & Lahiri, A. (1985): The occurrence of *Discocyclina Gumbel* in the middle Eocene Furla Limestone of Cutch, Gujarat, western India, with notes on species reported from the Indian region. *Bull. Geol. Min. Met. Soc. India*, 52, 211-295, Calcutta.
- Schweighauser, J. (1953): Mikropaläontologische und stratigraphische Untersuchungen im Paleocæn und Eocæn des Vicentin (Norditalien). *Mém. Suisse de Paléont.*, vol. 70, 3-97, Basel.
- Serra-Kiel, (1984): Estudi dels Nummulites del grup *N. perforatus* (Montfort). *Inst. Cat. Hist. Nat. Treballs*, 11, 1-244, Barcelona.
- Serra-Kiel, J. & Reguant, S. (1984): Paleocological conditions and morphological variation in monospecific banks of Nummulites: an example. *Benthos '83; 2nd Symp. Benthic Foraminifera*, 557-563, Pau.

chiac), *Nummulites* sp., *Assilina* sp. i neodređene sitne foraminifere. Zanimljivo je da nije pronađen ni jedan oblik mikrosferične generacije diskocikline.

Rezultati biometrijskih analiza prikazani su u formi histograma, odnosno dijagrama osipanja. Dok histogrami (sl. 3) sadrže prikaz učestalosti pojavljivanja nekih strukturnih elemenata, njihov međusobni odnos izražen je dijagramima osipanja (sl. 4).

Tehnika pripreme materijala

Specifičnosti u gradnji foraminifera roda *Discocyclina Gumbel* utječu na izbor metode obrade materijala radi dobivanja odgovarajućih presjeka kućica. Tako, po mišljenju nekih istraživača (Less, 1981, 1987; Matteucci & Schiavinotto, 1984; Sirotti, 1982), ekvatorijalni sloj kriterij je za određivanje vrsta. Stoga umjesto primjene dugotrajne i zamorne tehnike brušenja u svrhu otkrivanja ekvatorijalnog sloja (njihova prosječna debljina kod diskociklina iznosi 0,05 mm) korišten je način obrade koji je opisao Less (1981, 1987) s jednom izmjenom. Njegova tehnika se sastoji u razlamanju izoliranih kućica foraminifera klijestima

(tzv. »kombinirkama«) na dva jednaka dijela, tako što se ekvatorijalni sloj postavi okomito na otvor kliješta (sl. 1). Metoda je pokazala dobre rezultate na glaukonitiziranim kućicama, međutim, na kalcitiziranim uzorcima, kakav je ovo slučaj, primjena iste tehnike dovodi do nepravilnog drobljenja kućica. Za tako dijagenetski izmjenjen materijal trebalo je koristiti nešto drugačiji postupak. Ustanovljeno je, da se dobri presjeci kućica foraminifera mogu postići tako da se kućica prije kalanja višestruko zagrijava i hladi.

Prednost ovakvog pripremanja pred tehnikom brušenja je velika: vrijeme potrebno za ostvarenje traženog presjeka se znatno skraćuje, a uspješnost iznosi oko 50%. Da bi se lakše provelo mjerenje određenih parametara, dobivene polovine kućica se boje ljubičastom tintom (Raduga-2, tvorničko ime je GOST-6-15-78-73). Primarni strukturni elementi (pregradne stijenke, granule, stupići i slično) bojenjem ostaju netaknuti, dok sekundarne kalcitne ispune, obraštanja i slično poprimaju boju tinte. Mikroskopiranje se obavlja bez dodatnog vlaženja presjeka.

Biometrijska analiza

Ovisnost morfoloških osobina diskociklina o njihovim životnim okolišima uglavnom je nepoznata. Sporadična istraživanja volumena protoplazme analizom veličine embrionalnog aparata (Less, 1987; Matteucci & Schiavinotto, 1984) istakla su vrijednosti nekih parametara unutrašnje građe. Kombinirajući te parametre s onima koji se primjenjuju prilikom biometrijskih mjerenja kod numulitida (Matteucci et. al., 1982; Reguant & Serra-Kiel, 1979; Serra-Kiel, 1984; Serra-Kiel & Reguant, 1984), a uzimajući u obzir specifičnosti građe foraminifera obaju rodova, izdvojeni su slijedeći mjerljivi elementi (sl. 2B, tabela 1):

- $P_{1,2}$, $D_{1,2}$ – dijometri protokonha i deuterokonha mjereni uzduž i okomito na os simetrije embrionalnog aparata.
 n – ukupni broj zavoja.
 a – dužina uzduž osi simetrije mjerena od dna protokonha do dna deuterokonha.
 $n_{0,5}$ – broj zavoja unutar prvih 0,5 mm promjera kućice.

- R – stupanj zahvaćenosti (preklapanja) protokonha deuterokonhom.
 E – ekscentričnost embrionalnog aparata.
 Q – odnos veličina protokonha i deuterokonha.
 L, H, l, h – dimenzije (širina i visina) klijetaka, odnosno sekundarnih klijetaka prvog perinepioničkog stadija (tzv. pomoćne klijetke) i najmlađeg zavoja.

Dobiveni podaci prikazani su grafički u vidu histograma (sl. 3) i dijagrama osipanja (sl.4). Samo histogrami koji pokazuju učestalost slijedećih parametara (prikazani na sl. 3A, C, F, G i H): dijametar protokonha i deuterokonha (mjereni okomito na os simetrije), stupanj preklapanja (obuhvaćanja) protokonha deuterokonhom, prosječnu veličinu i ekscentričnost embrionalnog aparata, opisuju mali, ali definirani maksimum. Prorijedenost većih jedinki posljedica je životnog ciklusa foraminifera.

Na temelju izmjerenih parametara konstruirano je 10 dijagrama njihovih međuzavisnosti. Prvu grupu sačinjavaju oni grafovi (sl. 4A – D) koji odražavaju odnos između veličine i oblika embrionalnih klijetki. Druga grupa (sl. 4F – I) obilježena je dijagramima osipanja koji naznačuju međusobni odnos prvih dviju klijetki. Karakteristika prve grupe su regresivni pravci nešto različiti položaja. Blaže položeni (sl. 4A i 4B) rezultat su uspoređivanja dijametara jednakih klijetki (uspoređuju se dijometri protokonha, odnosno deuterokonha međusobno), dok su međuzavisnosti dijametara protokonha i deuterokonha definirane strmije položenim regresivnim pravcima (sl. 4C i 4D). Gotovo paralelno položeni regresivni pravci malih koeficijenata nagiba određuju drugu grupu grafova (sl. 4F – 4I), a proizlaze iz međusobnih odnosa stupnja preklapanja klijetaka prema pojedinim dijametrima,

Zaključak

Sva mjerenja potvrđuju monospecifičnost istraživane fosilne zajednice. Razlike u dimenzijama pojedinih strukturnih elemenata posljedica su prilagodbe svake jedinice okolišu kojeg ona nastanjuje, uz obavezno uvažavanje ontogenetskog stadija svake individue.